

כיתה א'-ב':

מרחב החיים:

בילדות התיכונה מתרחב עולמו של הילד, המבלה עתה שעות רבות יותר מחוץ למסגרת הבית. הוא נמצא באינטראקציה רבה יותר עם בני גילו במסגרת חינוכית ובפעילויות קבוצתיות מאורגנות, שבהן הוריו אינם נוטלים חלק. הילד יכול לארח ולהתארח בבית חבר ולהעסיק עצמו בצורה עצמאית. בתקופה זו מקבל הילד חינוך פורמלי מלא, ומועברת אליו אחריות רבה יותר מן הסביבה (להגיע בזמן לבית-הספר, לבוא עם ציוד מתאים, להתרכז ולהתמיד במשימות לימודיות גם אם אינן מעניינות אותו).

מטלות רגשיות חברתיות:

בתרבויות שונות מצפה החברה מן הילד, בפרק חיים זה, להיות רציני, להשקיע מאמץ ועבודה ולשאת באחריות לביצוע תפקידים בחיים הממשיים ולא במשחק או ב- "כאילו" שאפיינו את הילדות המוקדמת בהיותו בגן. מטעה מצופה מן הילד להיות "יצרני" ולרכוש סיומנויות וכישורים הנחשבים רלוונטיים לחיי התרבות שבה גדל.

בתרבות הישראלית, כמו בעולם המערבי, מצופה מן הילד להצליח בבית-הספר, להתנהג בצורה מקובלת, ולרכוש יכולות וכישורים שמהם יפיק סיפוק והנאה עצמית.

בשלב זה בולטת גם ההתקדמות במערכות היחסים עם בני גילו, ובכלל זה יצירת חברויות קרובות הכרוכות במחויבות ובנאמנות הדדית.

בנוסף לכך, חלים שינויים רבים בעולמו הפנימי של הילד, הבאים לידי ביטוי בראייה יציבה של דמותו בעיני עצמו בתחומים כהופעה חיצונית, התנהגות, כשירויות, נטיות אישיות וכד'.

תנאים סביבתיים המאפשרים להתפתחויות הללו לקרות:

א. סביבה המספקת הזדמנויות ללמידה (משפחה, בית-ספר וקהילה):

- ליצור אקלים בטוח ומרחב, המאפשרים פעילות מגוונת תוך תחושת ביטחון אישי.
- לספק הזדמנויות לביטוי אישי, רגשי-חברתי, לימודי ואמנותי.

ב. פעולות היזמות על-ידי המורה, בנוסף לשיעורי תכנית כישורי חיים, ומשלימות אותם:

- להביע התעניינות, חום, התחשבות ותמיכה בתפקוד הילד.
- להציב ציפיות להישגים לימודיים גבוהים ולספק התנסויות מתאימות.
- להכיר את אופני הלמידה של התלמידים השונים ולתת משוב, רמזים ועצות לשיפור האסטרטגיות על מנת לסייע להם להתקדם.
- להשתמש בבעיות שעולות בחיי הילדים כהזדמנות לתהליכי פתרון בעיות וללמידה ערכית.
- לתמוך בפעילויות חברתיות מתאימות בין ילדים בתוך בית-הספר ומחוצה לו ולכוון.
- לשתף הורים בערכים ובנהלים שמנחים את בית-הספר, תוך היכרות ומתן כבוד לתרבויות הרווחות בקהילת בית-הספר.

ג. מקומה של קבוצת ילדי הכיתה בהתפתחות היכולות והכישורים:

■ לספק הזדמנות לדיונים בין ילדים במסגרת הלמידה המשותפת, ולתרום להתפתחות היכולות הקוגניטיביות, ובמיוחד הבנה והבעה.

■ לספק הזדמנויות לילדים להכיר בשונות בין תלמידי הכיתה (במאפיינים וביכולות), ולטפח סובלנות ועזרה לילדים חלשים יותר.